

Arapça Öğretiminde Yapay Zekânın Rolü: CHATGPT Örneği

Öz: Bu makale, yapay zekâ teknolojilerinin yabancı dil öğrenimindeki etkisini detaylı bir şekilde incelemektedir. Özellikle CHATGPT ve diğer yapay zekâ tabanlı dil öğrenme araçlarının, Türkçe konuşan bireylerin Arapça öğrenme süreçlerinde nasıl etkili bir rol oynayabileceği ele alınmıştır. Çalışmada, Arapça öğrenenlerin en çok zorlandığı alanlar olan diyalog kurma, kelime ve cümle anlamı, metin çevirisi, telaffuz, okuma pratiği ve geri sonuçlarına bildirim alma gibi unsurlar üzerinde durulmuştur. Yapay zekâ araçlarının, bu alanlarda sunduğu bireyselleştirilmiş geri bildirimler ile öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirdiği ortaya konulmuştur. Aynı zamanda yapay zekânın, dil öğrenim sürecini kişiselleştirme yeteneği sayesinde her öğrencinin kendi hızında ve ihtiyacına göre dil öğrenme deneyimi yaşadığı vurgulanmıştır. Çalışmanın göre, yapay zekâ tabanlı araçlar, öğrencilerin özellikle gramer, telaffuz ve kelime seçimi gibi alanlardaki dil hatalarını gerçek zamanlı geri bildirimlerle en aza indirmektedir, bu sayede dil becerilerini geliştirmekte ve öğrenme sürecini hızlandırmaktadır. Sonuç olarak, CHATGPT ve benzeri yapay zekâ tabanlı dil öğrenme araçlarının, dil öğrenme sürecinde verimliliği artırdığı ve yabancı dil öğrenimini daha kolay ve etkili hale getirebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagatı, Yabancı Dil Öğrenimi, Arapça Öğretimi, Yapay Zekâ, CHATGPT.

Tahsin
YILDIRIM*

The Role of Artificial Intelligence In Arabic Language Teaching: The Case of CHATGPT

Abstract: This article thoroughly examines the impact of artificial intelligence technologies on foreign language learning. Specifically, it discusses how CHATGPT and other AI-based language learning tools can play an effective role in helping Turkish-speaking individuals learn Arabic. The study focuses on key areas where language learners often face difficulties, such as dialogue, word and sentence meaning, text translation, pronunciation, reading practice, and receiving feedback. It has been found that AI tools, by offering personalized feedback in these areas, make the learning process more efficient for students. Furthermore, it is emphasized that AI's ability to personalize the language learning experience allows each student to learn at their own pace and according to their specific needs. According to the study's findings, AI-based tools minimize learners' errors, improve language skills, and accelerate the learning process. In conclusion, it is found that CHATGPT and similar AI-based language learning tools increase the efficiency of the language learning process and make foreign language acquisition easier and more effective.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Foreign Language Learning, Arabic language teaching, Artificial Intelligence. CHATGPT.

* Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı, E-Posta: Tahsin.yildirim@ikc.edu.tr - ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0219-1421>.

Giriş

Yapay zekâ teknolojileri, her yüzyılda insanlığa yeni olanaklar sunarak hayatın birçok alanında dönüşüm sağlamaktadır. Bu bağlamda, yapay zekâ, devrim niteliğindeki en önemli teknolojik gelişmelerden biri olarak kabul edilmektedir. Geleneksel yöntemleri aşarak insanlığa yeni perspektifler kazandıran yapay zekâ, hem ekonomik hem de işlevsel avantajlarıyla bireylerin yaşamlarının her alanında kullanıma uygun hale gelmiştir. İlk olarak 1956 yılında John McCarthy tarafından Dartmouth Konferansı'nda tanıtılan yapay zekâ, McCarthy'nin ifadesiyle “insan benzeri zeki makineler ve özellikle de zeki bilgisayar programları yapma bilimi ve mühendisliği” olarak tanımlanmıştır.¹ Yapay zekâ, insan beynini ve zekâsını model alarak, insanlar gibi düşünme yeteneği geliştirmekte ve problemleri çözmek için çeşitli yollar önermektedir. Bu, bireylere önemli katkılar sunmaktadır.

Yapay zekâ, özellikle dil bilimleri ve doğal dil işleme alanında büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Bu teknoloji, bilgisayarların insan diliyle iletişim kurmasını, dilin kurallarını anlamasını ve işlemeye yönelik analizler yapmasını sağlamaktadır.² Bir cümlemin ya da kelimenin anlamını analiz edip bunu sonraki görevlerde kullanabilme yeteneği, dil öğreniminde yapay zekânın önemli bir araç haline gelmesine neden olmuştur. Dil öğreniminde yapay zekâ tabanlı araçlar, dil bilgisi kurallarının ezbere aktarılmasının ötesine geçerek, öğrencilere daha dinamik ve etkileşimli bir dil öğrenme deneyimi sunmaktadır.³

Dil öğretimi, bireylere çeşitli yöntem ve tekniklerle kazandırılması gereken karmaşık bir süreçtir. Ahmet Kurnaz ve Hamza Kaynar'ın uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin bu sisteme karşı tutumlarını inceledikleri çalışmada, uzaktan eğitim süreçlerinin iyileştirilmesiyle öğrencilerin daha olumlu tutumlar sergilediği ve eğitimin kalitesinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.⁴ Bu bağlamda, eğitime teknolojinin entegrasyonu ve Web 2.0 araçlarının kullanılması, öğrencilerin motivasyonunu artırmakta ve yaratıcılıklarını geliştirmektedir.⁵ Yapay zekâ teknolojilerinin, dil öğreniminde bireylere sunduğu avantajlarla eğitime önemli katkılar sağladığı görülmektedir. Günümüzde bireyler, geleneksel sınıf ortamından çok sanal ortamlarda vakit

¹ John McCarthy, “From Here to Human-Level AI”, *Artificial Intelligence* 171/18 (Aralık 2007), 1177.

² Wolf König, “Dilbilim ve Yapay Zeka”, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* 5 (01 Ocak 1994), 219.

³ Muhammet Nimet Çavuş, “Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Derleme”, *Uluslararası Özel Amaçlar için İngilizce Dergisi* 2/1 (28 Haziran 2024), 43.

⁴ Ahmet Kurnaz vd., “Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri”, *Milli Eğitim Dergisi* 49/1 (2020), 296.

⁵ Tuba Nur Katı - Uğur Can, “Yapay Zekâ İle Üretilen Metinlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisine Yönelik Kullanılabilirliği: CHATGPT-3.5 Örneği”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25/2 (31 Ağustos 2024), 545.

geçirmekte ve bu ortamlar dil öğreniminde etkili birer araç haline gelmektedir. Lesia Kushmar ve arkadaşlarına göre yapay zekâ teknolojileri, her öğrencinin bireysel özelliklerine, amaçlarına ve hedeflerine uyum sağlayarak dil öğrenim kalitesini artırmaktadır.⁶ Ayrıca yapay zekâ, zamandan tasarruf sağlamakla kalmayıp, bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre kişiselleştirilerek ekonomik bir çözüm sunmaktadır.⁷

Muhammed N. Çavuş, Ahmet Kurnaz ve arkadaşlarına göre, dil öğreniminde geri bildirim önemli bir unsurdur ve yapay zekâ bu konuda etkili bir araçtır.⁸ Geleneksel sınıf ortamında yaşanan dikkat dağınıklığı ve motivasyon eksikliği gibi sorunların yapay zekâ teknolojileriyle aşılabildiği görülmektedir. Ayrıca yapay zekâ, öğrenci başarı seviyelerini artırma, öğrenme sürecine olumlu tutum geliştirme, sınıf içi etkileşim sağlama gibi alanlarda etkili sonuçlar ortaya koymaktadır.⁹ Eğitimde yapay zekâ kullanımının öğretme ve öğrenme süreçlerine olumlu etkileri olduğuna dair yapılan çalışmalar, bu teknolojilerin eğitimdeki faydalarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Özellikle yabancı dil öğreniminde, dil bilgisi, kelime dağarcığı ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi açısından kişiselleştirilmiş geri bildirimler ve çeşitli öğrenme materyalleriyle sürecin zenginleştirildiği gözlemlenmiştir.¹⁰ Bununla birlikte, yapay zekâ teknolojilerinin öğretmenini yerini alamayacağı ancak öğretmenin rolünü destekleyip süreci zenginleştirdiği vurgulanmaktadır.¹¹

Bu araştırma amacı, CHATGPT'nin yabancı dil olarak Arapça öğretiminde nasıl kullanıldığını ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları anlamaktır. Araştırma, durum çalışması modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması, belirli bir sistemin derinlemesine ve detaylı bir analizini yaparak sistemin işleyişini anlamayı amaçlayan metodolojik bir yaklaşımdır.

Veri toplama sürecinde, CHATGPT'nin Arapça öğretimindeki çeşitli uygulamaları incelenmiştir. Bu uygulamalar arasında diyalog kurma, kelime ve cümle anlamını analiz etme, cümlelerin içindeki kelimelerin anlamını belirleme,

⁶ Andrii Vornachev vd., "Is Artificial Intelligence a Utopia or the Future of Foreign Language Learning", (2024), 79.

⁷ Murat Demirekin, "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 10/3 (25 Ağustos 2023), 636.

⁸ Çavuş, "Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Derleme", 43; Kurnaz vd., "Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri", 320.

⁹ Murat Özcan, "Türkiye'de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler", *International Journal of Science Culture and Sport* 3/12 (01 Ocak 2015), 84.

¹⁰ Katı - Can, "Yapay Zekâ ile Üretilen Metinlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisine Yönelik Kullanılabilirliği", 545; Demirekin, "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler", 629.

¹¹ Çavuş, "Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Derleme", 43; Mustafa Seyrek vd., "Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zeka Kullanımına Yönelik Algıları", *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 11/106 (2024), 851; Yakup Gürlek vd., "Yapay Zekanın Eğitime Etkileri Ve Uygulamaları", *International Journal of Original Educational Research* 1/1 (2023), 130.

metnin genel anlamını kavrama, Türkçe metinlerin Arapçaya çevrilmesi ve geri bildirim alma, telaffuz pratiği yapma, okuma metinleri oluşturma, yazılı metinlere geri bildirim verme, örneklerle konu anlatımı yapma ve alıştırma hazırlama yer almaktadır. Bu yöntemler aracılığıyla CHATGPT'nin Arapça dil öğretiminde etkili bir araç olup olmadığı değerlendirilmektedir.

Uygulamanın yapıldığı tarihte CHATGPT'de üç ana başlık yer almaktadır. Bu başlıklardan ilki "Örnekler"dir. Bu başlık altında CHATGPT'ye ne tür sorular sorulabileceği hakkında örnek yapılar verilmiştir. Yer alan başlıklardan ikincisi "Yetenekler"dir. Bu başlıkta üç tane cümle yer almaktadır:

1. Kullanıcının önceki konuşmalarda söylediklerini hatırlayabilir.
2. Kullanıcının, yaptığı düzeltmeleri dikkate almasına olanak tanır.
3. Uygunsuz talepleri geri çevirmek üzere eğitilmiştir.

CHATGPT'de yer alan başlıklardan üçüncüsü ve sonuncusu "Sınırlamalar"dir. Bu başlık altında da üç tane cümle yer verilmiştir:

1. Ürettiği bilgiler bazen yanlış olabilmektedir. Teyide muhtaçtır.
2. Zaman zaman zararlı talimatlar veya taraflı içerik üretebilmektedir.
3. 2021'den sonraki dünya ve olaylar hakkında bilgileri sınırlıdır. (OpenAI, 2024).
4. Arapça metinleri "harekelendir" komutu verilmeden harekesiz olarak yazmaktadır.
5. Türkçe kelime ve cümlelerin telaffuzlarını yazarken İngilizce harf karakterlerini kullanmaktadır.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni temel alınarak oluşturulan Arapça Hazırlık Sınıfı Öğretim Programı'nda, yıl sonu itibarıyla öğrencilerin erişmesi hedeflenen yeterlilik seviyesi, eşik düzey (B1) olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, öğrencilerin yıl sonunda temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde Arapça bilgisine sahip olmaları öngörülmektedir.¹²

Bu çalışma kapsamında, CHATGPT'nin örnekleri, yetenekleri ve sınırlamaları üzerine uygulamalar gerçekleştirilmiş ve bu uygulamalardan elde edilen bulgular doğrultusunda B1 düzeyle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

1. Dil Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı

Yapay zekâ teknolojilerinden biri olan CHATGPT, OpenAI tarafından

¹² Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, çev. T.T.K.B. Komisyonu (Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yay., 2021), 255.

geliştirilmiş bir sohbet robotudur. Bu model, birçok dilde iletişim kurma, sorulara yanıt verme, metin üretme, anlam çıkarma, analiz yapma ve çeviri gibi görevlerde başarılı sonuçlar sunmaktadır.¹³ CHATGPT'nin dil öğrenimi ve etkileşim konularında öğrencilere büyük kolaylıklar sağladığı düşünülmektedir. Dil öğreniminde, hedef dilde kelime dağarcığını geliştirmek, dil bilgisi kurallarını kavramak ve pratik yapmak amacıyla kullanılması önerilmektedir.¹⁴

Yapay zekânın eğitimdeki yeri üzerine yapılan çalışmalar, bu teknolojilerin erken yaşlarda eğitime entegre edilmesinin öğrenme süreçlerine katkı sağladığını göstermektedir. İşler, Kılıç, Gürlek ve Aşık'ın belirttiği gibi, yapay zekâ ne kadar erken kullanılmaya başlanırsa, eğitim süreçlerinde o kadar fazla fayda sağlamaktadır.¹⁵ Murat Demirekin'e göre, çocuklar artırılmış gerçeklik, sesli robotlar ve CHATGPT gibi yapay zekâ tabanlı araçlarla tanıştırılarak bilişsel gelişimleri desteklenebilir.¹⁶ Mustafa Seyrek, Selda Yıldız, Mehmet A. Bulut ve arkadaşları ise dil öğreniminde CHATGPT'nin, bireylere kendilerini daha rahat hissedecekleri ve motive edici bir ortam sunduğunu belirtmektedir.¹⁷

Bu araştırmanın amacı, Türkçe konuşan bireylerin Arapça öğreniminde yapay zekâ teknolojisi CHATGPT'nin nasıl kullanılabileceğini ele almaktır. Bireylerin yabancı dil öğreniminde karşılaştıkları zorluklar ve günümüzde yapay zekânın artan rolü dikkate alındığında, bu çalışmanın, dil öğrenen bireyler için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma, CHATGPT'nin dil öğrenimindeki uygulamalarını örneklerle ele almayı hedeflemektedir.

Bu bölümde, CHATGPT'nin yabancı dil olarak Arapça öğretimindeki etkinliğini değerlendirmek amacıyla, Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Programı (2021) kapsamındaki dil ölçekleri temel alınarak çeşitli sorular sorulmuştur. Sorulara verilen cevaplar ve gerçekleştirilen diyaloglar analiz edilerek değerlendirmeler yapılmıştır.

¹³ Vornachev vd., "Is Artificial Intelligence a Utopia or the Future of Foreign Language Learning", 71; Xin Liu vd., "Not the end of story: An evaluation of CHATGPT-driven vulnerability description mappings", *Findings of the Association for Computational Linguistics: ACL 2023*, 2023, 3724-3731; "Introducing CHATGPT" (Erişim 22 Eylül 2024).

¹⁴ Demirekin, "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler", 630; Demirekin, "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler", 631.

¹⁵ Buket İşler - Mehmet Kılıç, "Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı ve Gelişimi", *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 5/1 (2021), 6; Gürlek vd., "Yapay Zekânın Eğitime Etkileri Ve Uygulamaları", 131; AŞIK Feyzi vd., "Yapay zekânın eğitime etkileri", *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 10/98 (2023), 938.

¹⁶ Demirekin, "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler", 631.

¹⁷ Seyrek vd., "Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zeka Kullanımına Yönelik Algıları", 853; Mehmet Azim Bulut vd., "Yapay zekânın eğitim üzerindeki etkileri", *Ulusal Eğitim Dergisi* 4/3 (2024), 938.

1.1. Karşılıklı İletişim/Diyalog

Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Programı (2021) kapsamındaki dil ölçekleri ne göre öğrenci; “Kısa mesaj, e-posta veya kısa mektuplarla, diğer kişiden gelen sorulara (ör. yeni bir ürün veya etkinlik hakkında) yanıt vererek bilgi alışverişinde bulunabilir.”¹⁸ Bu bağlamda A1 seviyesinde bir öğrenci CHATGPT ile ürettiği senaryo ile şu şekilde karşılıklı iletişim kurar.

Öğrenci: “Arapça öğrenmek istiyorum. Bana bir turist gibi davran ve Arapça sorular sor. Ama soruları Arap harfleri ile sor okunuşlarını ve anlamlarını da yanında belirt.”

CHATGPT: “مَرْحَبًا! كَيْفَ خَالِكَ؟ مَا اسْمُكَ؟” (Türkçe: Merhaba! Nasılsın? Adın ne?) (Türkçe Okunuş: Merhabe! Keyfe haluke? Ma ismuke?)

Öğrenci: “Benim adım Ahmet.”

CHATGPT: “أَهْلًا أَحْمَدُ! مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟” (Türkçe: Merhaba Ahmet! Nerelisin?) (Türkçe Okunuş: Ehlen Ahmed! Min eyne ente?)

Öğrenci: “Türkiye’denim.”

CHATGPT: “رَائِع! مَاذَا تُرِيدُ أَنْ تَتَعَلَّمَ؟” (Türkçe: Harika! Ne öğrenmek istersin?) (Türkçe Okunuş: Raai’! Maze turidu en teta'allam?)

Öğrenci: “Arapça öğrenmek istiyorum.”

CHATGPT: “حَسَنًا! هَلْ لَكَ أَيُّ خِبْرَةٍ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟” (Türkçe: Güzel! Arapça konusunda herhangi bir deneyimin var mı?) (Türkçe Okunuş: Hasenen! Hel leke eyyu hibra fi'l-luğati'l-'arabiyye?)

Öğrenci: “Hayır, yeni başlıyorum.”

CHATGPT: “لَا مُشْكِلَةَ! يُمَكِّنُنَا الْبَدْءُ مِنَ الْأَسَاسِيَّاتِ. هَلْ تَعْرِفُ الْحُرُوفَ الْعَرَبِيَّةَ؟” (Türkçe: Sorun değil! Temel bilgilerle başlayabiliriz. Arap harflerini biliyor musun?) (Türkçe Okunuş: Lâ müşkile! Yumkinuna el-bid'u min el-asasiyyat. Hel ta'rif el-huruf el-'arabiyye? (CHATGPT (1),2024) ... şeklinde diyalog Arapça harflerin yazılışı ve okunuşlarının öğretilmesi ile devam eder. 2024 versiyonunda sesli cevap verme özelliği de eklendiğinden CHATGPT’nin sesli olarak da harfleri telaffuz etmesi istenir. Böylece hem sesli hem de yazılı olarak başlangıç düzeyinde diyalog ile öğretim devam eder.

1.2. Kelime Anlamları

A2 düzeyinde bir öğrenci; “Bir kişiden bir şeyi açıklamasını istemek için basit sözcükler/işaretler kullanabilir. Güçlükler baş gösterdiğinde bunu fark edebilir

¹⁸ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 88.

ve sorunun görünürdeki nedenini basit bir dille ifade edebilir. Basit bir dilde ve açık bir şekilde ifade edilmiş olmaları koşuluyla yakın ilgisi olan gündelik konulardaki kısa ve basit karşılıklı konuşmaların veya metinlerin ana noktalarını aktarabilir.”¹⁹ Bu bağlamda öğrenci CHATGPT’den Türkçe kelimelerin Arapça karşılığını sorar ve örnek cümleler kurmasını ister.

Öğrenci: “Kitap ve su kelimelerinin Arapçası nedir? Birer cümle içinde kullanarak telaffuzunu da yaz.”

CHATGPT:

1. Kitap

- Arapça: كِتَاب
- Türkçe Okunuş: kitaab

Örnek Cümle:

- Türkçe: “Ben bir kitap okuyorum.”
- Arapça: أَنَا أَقْرَأُ كِتَابًا
- Türkçe Okunuş: Ana aqra'u kitaaban

2. Su

- Arapça: مَاء (maa)
- Türkçe Okunuş: maa

Örnek Cümle:

- Türkçe: “Bir bardak su içiyorum.”
- Arapça: أَنَا أَشْرَبُ كُوبًا مِّنَ الْمَاءِ
- Türkçe Okunuş: Ana ashrabu koobaan min al-maaa (CHATGPT (2), 2024)

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere CHATGPT Türkçe telaffuzları verirken bunu İngilizce harfleri kullanarak yapmaktadır. Bu durum öğrencinin kelimenin telaffuzunda zorluk yaşayabileceğini göstermektedir. Ancak bu sorun şu iki yolla çözülebilmektedir: İlk olarak diyalogun başlangıcında CHATGPT’ye “Arapça harfleri harekelendirerek yaz.” komutu verildiğinde harfleri harekelendirmektedir. Ayrıca CHATGPT 4.0 sesli versiyonundan da sesli olarak kelimeleri ve örnek cümleleri söylemesi istenebilir.

¹⁹ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 97; Mukadder Seyhan Yücel, “Avrupa Ortak Başvuru Metni - Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/1 (2006), 118.

1.3. Cümlelerin Anlamı

“Yalnızca yüksek kullanım sıklığı olan günlük dil içeren aşına olduğu durumları kapsayan kısa anlatılardaki ana temaları ve karakterleri basit kalıplaşmış bir dille belirleyebilir ve kısaca betimleyebilir.”²⁰ Bu, kişinin belli başlı durumlar ve konularda, yüksek sıklıkla karşılaşılan ve alışık olduğu dilde yazılmış metinleri kolaylıkla kavrayabilmesini ifade eder.²¹ A2 düzeyinde bir öğrenci, tanıdık meseleler hakkında yazılmış olan bu tür metinler, bireyin dil becerilerinin ne kadar gelişmiş olduğunu gösterir ve kişinin dildeki temel anlayış düzeyini ortaya koyar.

Öğrenci CHATGPT ye günlük hayatla ilgili bir Arapça cümlelerin Türkçe karşılığını yazarak sorar:

Öğrenci: “مَا التَّرْجُمَةُ التُّرْكِيَّةُ لِجُمْلَةٍ أُريدُ أَنْ أُزَوِّرَ بُرْصَةَ؟”

CHATGPT: “أريدُ أَنْ أُزَوِّرَ بُرْصَةَ” cümlesinin Türkçe karşılığı “Bursa’yı gezmek istiyorum.” Öğrenci tarafından Arapça “أريدُ أَنْ أُزَوِّرَ بُرْصَةَ” cümlesinin Türkçe karşılığı sorulmuştur.

Öğrenci: “Kütüphanede bir konuyu araştırmak istiyorum.” cümlesinin Arapça karşılığını harfleri harekelendirerek yaz.

CHATGPT: “أريدُ أَنْ أُبَحِّثَ عَنْ مَوْضُوعٍ فِي الْمَكْتَبَةِ” (CHATGPT(3), 2024) CHATGPT, hem anlamsal hem de biçimsel açıdan doğru şekilde çevirileri gerçekleştirmiş ve doğru olarak harekelemiştir. CHATGPT’ye “harekelendir” komutu verilmezse Arapça cümleleri harekesiz olarak yazdığı görülmüştür. Bu nedenle konuşmanın öncesinde Arapça cümleleri “harekelendir” ifadesini kullanmak gerekmektedir.

1.4. Sözcüğün Cümle İçindeki Anlamı

“Bir eserdeki en önemli bölümleri ve olayları, açıkça yapılandırılmış günlük dille ortaya koyabilir ve olayların önemi ile bu olaylar arasındaki bağlantıları açıklayabilir.”²² Başlangıç seviyesini geçmiş A2 düzeyinde bir öğrenci, bir metindeki bilinmeyen kelimelerin anlamlarını, kelimenin köklerini, eklerini ve diğer sözcüksel öğelerini belirleyerek çıkarabilir. Bu nedenle öğrenci herhangi bir metin içinde geçen kelimenin bağlamından anlamını tahmin eder ve sağlamasını yapmak üzere CHATGPT’ye şu şekilde komut vererek sorar:

²⁰ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 113.

²¹ Tuncay Ayverdi - Enes Güleç, “2018 Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metninin Program Geliştirme Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi Evaluation of the 2018 European Common Application Framework for Languages in Accordance with the Curriculum Development Criteria”, *Aydın TÖMER dil dergisi* 6/2 (2016), 184.

²² Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 112.

Öğrenci: "أَخَذَ مِظْلَةً لِأَنَّهُ يَظُنُّ أَنَّ الطَّقْسَ سَيَكُونُ مُمِطِّراً." cümlesinde مِظْلَةٌ kelimesinin karşılığı nedir?

CHATGPT: Arapça "مِظْلَةً" kelimesinin karşılığı "şemsiye"dir. Cümlenin anlamı "Havanın yağışlı olacağını düşündüğü için şemsiyesini aldı."

Öğrenci, CHATGPT'den Arapça bir cümledeki bilmediği bir kelimenin Türkçe karşılığını talep etmiştir. CHATGPT, yalnızca kelimenin Türkçe karşılığını vermekle kalmamış, aynı zamanda Arapça cümledeki kelimenin Türkçe çevirisini de sunmuştur. Bu durumun, Arapça öğrenen bireyler için cümlelerin anlamını daha iyi kavrayabilmelerine yardımcı olacak şekilde, anlam bağlamını kurma açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.5. Metin Çevirisi

B1 düzeyinde bir öğrenci "İlgi alanları ve çalışmalarıyla ilgili olan konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri anlayabilir."²³ Bu nedenle öğrenci, CHATGBT'den destek alarak Türkçe bir metni Arapçaya çevirme becerisi kazanabilir. Öğrenci: "Şu metni "Muhammed Merzûk, enerji alanında çalışan Suudi şirketlerden birine bir ay önce genel müdür olarak atandı. Türk yatırımcılarla birlikte Sevâhî otelinde düzenleyeceği önemli bir iş toplantısı için bugün akşam Dubâi'ye ulaştı. Biraz önce otele vardı. Şu anda karşılama (resepsiyon) görevlisi ile konuşuyor."²⁴

CHATGPT:

“عَبْنُ مُحَمَّدٍ مَرْزُوقٍ مُدِيرًا عَامًّا لِإِخْدَى الشَّرَكَاتِ السُّعُودِيَّةِ الْعَامِلَةِ فِي مَجَالِ الطَّاقَةِ مُنْذُ شَهْرٍ. وَصَلَ إِلَى دُبَيِّ مَسَاءَ الْيَوْمِ لِحَضُورِ اجْتِمَاعٍ عَمَلٍ مُهِمٍّ سَيَعْقِدُهُ مَعَ الْمُسْتَعْمِرِينَ الْتُرْكِيَّ فِي فُنْدُقِ السَّوَاخِي. وَقَدْ وَصَلَ إِلَى الْفُنْدُقِ قَبْلَ قَلِيلٍ وَهُوَ الْآنَ يَتَحَدَّثُ مَعَ مُوظَّفِ الْاِسْتِقْبَالِ”
”(CHATGPT(4), 2024).

AÖF Arapça III ders kitabı (2018) içeriğinde bulunan bir Türkçe metnin, CHATGPT kullanılarak Arapçaya çevrilmesi istendiğinde, öğrenciye anlam ve yapı açısından doğru bir çeviri sağlanmıştır.

1.6. Bir Metnin Arapçadan Türkçeye Çevrilerek Geri Bildirim İstenmesi

"Bir kişi, (A dilinden B diline) karmaşık olmayan ve standart bir dilde yazılmış olgusal kısa metinlerdeki bilgilerin yaklaşık tercümelerini yapabilir. Dil hataları olsa da çeviri anlaşılabilir bir şekilde ortaya çıkar."²⁵ Bu bağlamda A2 düzeyinde bir öğrenci, CHATGPT'den A2 düzeyinde Arapça bir metin yazmasını ister sonra da kendisi bu metni Türkçeye çevirerek söz konusu

²³ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 61.
²⁴ Bu diyalog metni " Muhammet Recep Okur, *Arapça III*, ed. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2018), 77."den alınmıştır.
²⁵ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 222.

yapay zekâ uygulamasından geri bildirim ister.

Öğrenci: “Bana Arapça bir metin yaz onu Türkçeye çevireceğim.”

CHATGPT: Tabii, işte sana çevirebileceğin kısa bir Arapça metin:

“يُعْتَبَرُ التَّعْلِيمُ مِنْ أَهَمِّ الْوَسَائِلِ لِتَطْوِيرِ الْمُجْتَمَعِ. فَالتَّعْلِيمُ يُسَاعِدُ الْفَرَادَ عَلَى اِكْتِسَابِ الْمَهَارَاتِ وَالْمَعْرِفَةِ الَّتِي تُمَكِّنُهُمْ مِنَ الْمُسَاهَمَةِ فِي تَقْدُمِ الْبَلَدِ. كَمَا أَنَّ التَّعْلِيمَ يُعَزِّزُ الثَّقَّةَ بِالنَّفْسِ وَيَفْتَحُ أَبْوَابَ الْفُرْصِ الْجَدِيدَةِ.”

Öğrenci: “Bu metnin Türkçe karşılığı “Eğitim, toplumun gelişimi için en önemli araçlardan biri olarak kabul edilir. Eğitim, bireylerin bilgi edinmelerine yardımcı olur, bu da onların ülkenin ilerlemesine katkıda bulunmalarını sağlar. Ayrıca, eğitim özgüveni artırır ve yeni fırsatların kapılarını açar.” doğru mu?”

CHATGPT: “Çeviriniz genel olarak doğru, ancak birkaç küçük ayrıntıyı düzelterek daha iyi hale getirebilirsiniz. Arapça metindeki “اكتساب المهارات” ifadesi “beceriler edinme” anlamına gelir, ancak çevirinizde sadece “bilgi edinme” olarak çevirmişsiniz. Bu kısım “bilgi ve beceriler edinmelerine yardımcı olur” şeklinde daha doğru olur.” şeklinde geri bildirim vermiştir.

Öğrenci, CHATGPT’ye Türkçe olarak “Bana Arapça bir metin yaz, onu Türkçeye çevireceğim.” talebinde bulunmuştur. CHATGPT, bu doğrultuda bir Arapça metin üretmiş ve öğrenci bu metni çevirirken yalnızca bir kelime hatası yapmıştır. CHATGPT, öğrencinin çevirisini değerlendirirken bu hatayı fark etmiş, çevirinin eksiksiz olmadığını tespit ederek öğretici bir yaklaşımla hatalı kısmı düzeltmiş ve geri bildirimde bulunmuştur.

1.7. Diksiyon/Telaffuz

“Sınırlı çeşitlilikteki seslerle birlikte basit, aşına olduğu kelime ve öbeklerdeki vurguyu da doğru bir şekilde yeniden üretebilir/düzenleyebilir.” (D-AOBM,2021).²⁶ Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’ne göre nitelikli bir konuşmanın temel özellikleri; konuşma temposu, doğruluk, telaffuz, etkileşim, tutarlılık ve ses bilgisine uygunluk olarak görülmüştür. ع\خ\ذ\اض\ظ\غ\ه\ث gibi boğaz harfleri ve peltek olarak ifade edilen bazı harflerin telaffuzu anadili Arapça olmayan öğrenciler için oldukça zordur. Bu harflerin bulunduğu kelimelerin telaffuzunda CHATGPT’nin mobil sesli versiyonundan yardım alınabilir. CHATGPT’den bu

²⁶ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 188; Ayverdi - Güleç, “2018 Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metnin Program Geliştirme Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi Evaluation of the 2018 European Common Application Framework for Languages in Accordance with the Curriculum Development Criteria”, 182; Murat Özcan, “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”, *International journal of Science Culture and Sport* 3/12 (01 Ocak 2015), 92.

harflerin ve içinde bu harflerin geçtiği kelimelerin telaffuzu istenebilir ya da öğrenci kendisi harf, kelime veya cümleyi telaffuz edip ondan geri bildirim ve düzeltme isteyebilir.

Öğrenci: (sesli olarak) “أشعر بالغربو” (Cümle örneği içinde boğaz harfleri (ع\غ) geçtiği için seçilmiştir.) cümlesini doğru telaffuz ettim mi?

CHATGPT: “Cümle ‘Eş uru bil gurbeti’ şeklinde, doğru telaffuz açısından neredeyse doğru, ancak birkaç küçük düzeltme yapabilirim. ‘Gurbet hissediyorum.’ anlamındaki cümle şu şekildedir: ‘أشعر بالغربة’ (Eş'uru bil-ghurba) Burada ‘أشعر’ (eş'uru), ‘hissediyorum’ anlamında ve ‘بالغربة’ (bil-ghurba), ‘gurbet’ anlamındadır. ‘G’ sesine yakın olan ‘ع’ harfinin (Gayn) boğazdan gelen hırıltıyla çıkması önemli. ‘ (CHATGPT’nin sesli versiyonunda sesli olarak geri bildirim verirken arka planda konuşmayı yazarak da geri bildirim verdiğinden ifadeler CHATGPT’nin yazdığı şekliyle alınmıştır.)

1. **Dil Bilgisi Hatası:** Öğrenci, “بالغربو” (bil-ghurbu) şeklinde yanlış bir kelime kullanmış. Doğru kelime “بالغربة” (bil-ghurba) olmalıdır. Burada öğrencinin, “و” (vav) harfini yanlış bir şekilde eklediği gözlemleniyor. Doğru kullanımda “و” bulunmaz ve kelimenin doğru hali “بالغربة” (bil-ghurba) olacaktır.
2. **Telaffuzda Ses Hataları:** CHATGPT, özellikle “غ” (ghayn) harfinin doğru çıkarılmasına vurgu yapmıştır. Bu harf, boğazın derinlerinden gelen hırıltılı bir sesle telaffuz edilir ve Arapça öğrenen kişiler için doğru sesletimi zordur. Öğrencinin bu harfi doğru telaffuz edememiş olma ihtimali üzerine durulmuş ve geri bildirimde bu harfin çıkarılma biçimine dikkat çekilmiştir.
3. **Doğru ve Eksik Telaffuz:** Öğrenci, “أشعر” (eş'uru) kelimesini büyük ölçüde doğru telaffuz etmiştir. Ancak “بالغربو” kısmında hem gramer hem de sesletim hataları yapmıştır. Bu noktada CHATGPT, doğru telaffuzu “أشعر بالغربة” (eş'uru bil-ghurba) şeklinde vererek düzeltmiştir.
4. **Etkili Geri Bildirim:** CHATGPT’nin verdiği geri bildirim, öğrencinin telaffuz hatalarını hem sesletim hem de anlam açısından düzeltmeye yönelik olmuştur. “غ” harfinin doğru çıkarılmasına vurgu yapması, özellikle sesletim çalışmasında önemli bir nokta teşkil etmektedir. (CHATGPT (5),2024)

Öğrenci cümleyi okurken hem anlam hem de telaffuz hataları yapmıştır. CHATGPT ise hem dil bilgisi açısından doğru kelimeyi sunmuş hem de doğru telaffuzu açıklamış, böylece öğrenciye eksiksiz bir geri bildirim sağlamıştır.

1.8. Okuma Çalışması

“Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir.”²⁷

Öğrenci: “Kahire’nin yakın tarihi hakkında okumam için Arapça kısa bir metin yaz.”

CHATGPT:

إليك نصًا قصيرًا عن تاريخ القاهرة الحديث

لقاهرة، عاصمة مصر وإحدى أكبر المدن في العالم العربي. في القرن التاسع عشر، كانت القاهرة جزءًا من الإمبراطورية العثمانية، ولكنها شهدت تحولات كبيرة بعد تعيين محمد علي باشا واليًا على مصر عام 1805. قام محمد علي بإجراء إصلاحات جذرية في الزراعة والتعليم والجيش، مما جعل مصر قوة إقليمية مؤثرة.

Öğrenci: (Öğrenci sesli mobil versiyonu kullanarak metni Chat GPT’ye okur.) Sana okuduğum bu cümlelerde telaffuzlarım için geri bildirim ver.

CHATGPT: (sesli ve yazılı olarak şu şekilde cevap verdi) Okuduğün cümlelerde birkaç küçük düzeltme yapılabilir. Cümledeki kelimelerin telaffuzları şu şekilde olmalıdır: “El-Kahira, âsımetu Mısır ve ihda min ekberil-mudun fi-l-âlemi-l-’Arabî.” (Olarak CHATGPT doğru telaffuzuyla cümleyi okudu.) Bu cümlelerin doğru telaffuzu için birkaç noktaya dikkat etmelisin: 1. “(القاهرة) – “Kahire” diye telaffuz edilir. Burada **ق** harfi, gırtlaktan gelen güçlü bir “K” sesi verir. 2. **âsımetu** (عاصمة) – “Başkent” anlamında. **ع** harfi boğazdan çıkarılan derin bir ses. **ص** ise kalın bir “S” sesi. 3. **ihda** (إحدى) – “Bir” anlamında, boğazdan çıkan **h** harfi ile okunur, dikkat edilmesi gereken bir sestir. 4. **mudun** (مدن) – “Şehirler” anlamında. **د** harfi normal “D” sesiyle okunur. Bu küçük telaffuz farklarına dikkat edersen, daha akıcı bir şekilde okuyabilirsin. (CHATGPT (6), 2024)

Öğrenci, okuma pratiği amacıyla CHATGPT’ye Türkçe olarak “Kahire’nin yakın tarihi hakkında okumam için Arapça kısa bir metin yaz” ifadesini iletmıştır. CHATGPT, bu doğrultuda B1 seviyesine ve üzeri dil yeterliliklerine uygun, anlamlı ve kurallı cümlelerden oluşan bir Arapça metin sunmuştur. Ardından öğrenci, bu metni sesli olarak CHATGPT’nin sesli versiyonuna okuyarak telaffuz konusunda geri bildirim istemiştir. CHATGPT, öğrencinin sesli okumasındaki telaffuz hatalarını tespit etmiş, hatalı kısımları doğru telaffuzuyla düzelterek öğrenciyi yönlendirmiştir. Ayrıca, bu düzeltmeleri

²⁷ Ayverdi - Güleç, “2018 Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metninin Program Geliştirme Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi Evaluation of the 2018 European Common Application Framework for Languages in Accordance with the Curriculum Development Criteria”.

yazılı olarak da sunarak, kapsamlı bir geri bildirim sağlamıştır.

1.9. Yazılan Bir Metin Hakkında Geri Bildirim Sağlama

“Genel olarak baştan sona anlaşılır olan aralıksız yazı üretebilir. Yazım, noktalama ve düzen çoğu zaman takip edilecek kadar doğrudur.”²⁸ Açıklamalar ve sonuçlar hakkında geri bildirim sağlayabilir, bunları izleyerek tartışmanın ilerlemesine katkıda bulunabilir.²⁹ B1 düzeyinde öğrenci akademik veya mesleki yetkinliği dâhilindeki meselelerde ilgili ana tartışma noktalarını özetleyebilir ve değerlendirebilir.

Öğrenci:

“أمس في المساء سأكل طعامًا لذيذًا جدًا. أعتقد أن هذا كان طعامًا عربيًا. العرب يسمون هذا الطعام ورق عنب. تحدثت مع الطاهي وأخذت وصفة هذا الطعام. كان لطيفًا جدًا وشرح لي كل شيء. شكرته على لطفه”

“Arapça bir paragraf yazdım, bana geri bildirim verir misin? Bu metin Arapça dilbilgisi açısından doğru mu?”

CHATGPT: “Metnin genel anlamı doğru olsa da birkaç dil bilgisi hatası mevcut. Aşağıda hataların ve düzeltmelerin açıklaması yer almakta:

1. “أمس في المساء سأكل طعامًا لذيذًا جدًا”: Bu cümlede gelecek zamanla ilgili bir hata var. “أمس” (dün) geçmiş zaman ifade ederken, “سأكل” (yiyeceğim) gelecek zamanı ifade ediyor. Bu nedenle bu iki zaman ifadesi çelişkili. Doğrusu: “أمس في المساء أكلت طعامًا لذيذًا جدًا” (Dün akşam çok lezzetli bir yemek yedim.) olmalıdır.
2. “أعتقد أن هذا كان طعامًا عربيًا”: Cümle doğru, ancak daha doğal bir ifade için şöyle yazılabilir: “أعتقد أن هذا الطعام كان عربيًا” (Sanırım bu yemek Arap yemeğiydi.)
3. “العرب يسمون هذا الطعام ورق عنب”: Cümle doğru, ancak daha akıcı bir yapı için şöyle denebilir: “يسمي العرب هذا الطعام ورق عنب” (Araplar bu yemeğe yaprak sarması derler.)
4. “تحدثت مع الطاهي وأخذت وصفة هذا الطعام”: Bu cümle doğru, ancak “وصفة” kelimesi çoğunlukla reçete anlamında kullanılır. Daha yaygın bir ifade için “طريقة تحضير” kullanılabilir: “تحدثت مع الطاهي وأخذت طريقة تحضير هذا الطعام” (Aşçı ile konuştum ve bu yemeğin tarifini aldım.)

²⁸ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 140.

²⁹ Ayverdi - Güleç, “2018 Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metninin Program Geliştirme Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi Evaluation of the 2018 European Common Application Framework for Languages in Accordance with the Curriculum Development Criteria”, 177.

5. “كان لطيفاً جداً وشرح لي كل شيء”: Cümle doğru ve doğal.
6. “اعتذرت له عن هذه اللطافة”: Cümle doğru, ancak “شكرته على لطفه” ifadesindeki çelişki düzeltilmiş. Şu an doğru anlamı taşıyor. (CHATGPT (7), 2024)

CHATGPT öğrencinin yazdığı metinde birkaç küçük dil bilgisi ve zaman uyumsuzluğu hatalarını tespit etmiştir. Düzeltmelerle birlikte metnin anlamı daha tutarlı ve doğal hale geldiğini ifade ederek yapılan mantık hatalarını bulmuş, özellikle ifadelerin anadilde doğru karşılıklarını vererek tashih ettiği görülmüştür.

1.10. Konu Anlatımı

“Nispeten yüksek derecede dil bilgisi kontrolü vardır. Yanlış anlamaya neden olan hatalar yapmaz. Karmaşık yapıları sabit bir şekilde bazı hatalarla kullanma eğiliminde olmasına rağmen basit dil yapılarına ve bazı karmaşık dil bilgisi kalıplarına iyi derecede hâkimdir.” (D-AOBM,2021).³⁰ B1 düzeyinde dil bilgisi kullanımı büyük ölçüde tutarlıdır; yalnızca nadir durumlarda, sistematik olmayan dil sürçmeleri veya cümle yapısındaki küçük kusurlar gözlemlenebilir.³¹ Bu düzeyde bu tür hatalar genellikle istisnai olup, geriye dönük düzeltmelerle kolayca giderilebilir.

Öğrenci: “Bana Arapçada nahvin konusu olan “hâl” konusunu örneklendirerek açıkla mısın?”

CHATGPT: “Arapça dilbilgisinde (nahiv), “**hâl**” (الحال) terimi, bir fiilin gerçekleştiği sırada öznenin veya nesnenin durumunu ifade eden bir kelime veya cümleyi ifade eder. Türkçedeki “zarf tümlecisi”ne benzer bir işlevi vardır. Hâl, bir kişinin, nesnenin veya olayın gerçekleştiği esnadaki halini açıklayan bir unsur olarak kullanılır. Hâl, genellikle **mansub** (nasb halinde) olur ve genellikle tek kelimelik bir sıfat veya cümle şeklinde olabilir.

Hâl'in Temel Özellikleri:

1. **Mansub Olması:** Hâl, genellikle nasb durumundadır (- ile biter).
2. **Tanımsız Olması:** Hâl genellikle tanımsız olur. Yani “el” takısı almaz, belirsizdir.
3. **Sahibü'l-Hâl ile Uyum:** Hâl, ait olduğu ismin cinsiyetine, sayısına ve tanımlanmışlığına (belirli-belirsiz olma) göre uyum gösterir.

³⁰ Avrupa Konseyi, *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme*, 135.

³¹ Özcan, “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”, 01 Ocak 2015, 90; Yücel, “Avrupa Ortak Başvuru Metni - Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım”, 118.

Hâlîn Kullanım Yerleri:

Hâl genellikle fiillerle birlikte kullanılır ve özne ya da nesnenin o anda içinde bulunduğu durumu tarif eder. Birçok durumda, hâlîn sahibinin (صاحب الحال) kim olduğu fiilden veya cümleinin yapısından anlaşılır.

Hâl'in Örnekleri:

1. Tek Kelimelik Hâl:

- جاء الطالب ضاحكاً (Öğrenci gülerek geldi).
- Burada ضاحكاً(gülerek) kelimesi “hâl”dir. الطالب(öğrenci) ise sahibü'l-hâldir.

2. Cümle Halinde Hâl:

- جاء الطالب وهو يضحك (Öğrenci, gülerek geldi).
- Burada وهو يضحك cümlesi, “hâl” cümlesidir ve الطالب (öğrenci) ise sahibü'l-hâldir.

3. Maksure Hâl:

- دَخَلَتِ الْبَيْتَ مَشْيَهاً بَطِيئاً (Eve yavaşça yürüyerek girdi).
- Burada “مَشْيَهاً بَطِيئاً” Hâl ifadesidir ve kişinin yürüyüş şekli ve hızı tarif edilmektedir.

Hâl Çeşitleri:

1. **Müfret Hâl**(Tek kelimelik): Özne ya da nesnenin o anki halini tek kelime ile ifade eder.
2. **Cümle Hâl**: Hâl bir cümle ile ifade edilir.
3. **Şibh-i Cümle Hâl**: Hâl bir zarfı ya da prepozisyonla (جار ومجرور) ifade edilir. (CHATGPT (8), 2024)

Öğrenci, CHATGPT'den Arapça gramerindeki “hâl” konusunu örneklerle anlatmasını istemiştir. Bu doğrultuda CHATGPT, “hâl”e dair bilgi vermesinin ardından temel özellikleri, kullanım yerleri ve çeşitlerini örneklerle anlatmış Türkçe karşılıklarına da değinmiştir. (Konu anlatımı CHATGPT'nin anlattığı şekilde verilmiştir. Biçimsel ya da ifade açısından herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.)

1.11. Konu Tarama Testi Hazırlatma

“Bir ders müfredatında yer alan bir test veya ödev hakkında, bir fen bilimleri sınıfında basit bir deneyin nasıl yapılacağına ilişkin talimatlar, bir broşürde yer

alan müze gezisi veya başka okul gezisi açıklamalarını okur ve anlar.”³²

Yabancı dil olarak Arapça öğrenmek isteyen bireyler için CHATGPT’den çeşitli formlarda alıştırmalar hazırlaması istenmiştir.

Öğrenci: “Bana Arapça B1 düzeyinde 5 soruluk bir test hazırla ve cevaplarını açıklayarak ver.”

CHATGPT: “İşte Arapça “hâl” konusu ile ilgili farklı alanlarda soru:

1. “دَخَلَ الْأَطْفَالُ إِلَى الْمَلْعَبِ مُتَحَمِّسِينَ”

Bu cümlede “مُتَحَمِّسِينَ” hâlinin sahibi kimdir?

a) الْأَطْفَالُ b) الْمَلْعَبِ c) دَخَلَ d) لا يوجد صاحب حال

Cevap: a) الْأَطْفَالُ

Açıklama: Hâl’in sahibi “الْأَطْفَالُ” (çocuklar) kelimesidir, çünkü eylemi gerçekleştiren onlardır ve mansuptur.

2. “جَاءَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقْرَأُ”

Bu cümlede Hâl hangi türdendir?

a) مفرد b) جملة فعلية c) جملة اسمية d) شبه جملة

Cevap: b) جملة فعلية

Açıklama: Bu cümlede hâl “وَهُوَ يَقْرَأُ” bir fiil cümlesi (جملة فعلية) olarak gelmiştir.

3. ما هو الحال في الجملة التالية ؟

“دَخَلَ عَلَيَّ إِلَى الصَّفِّ مَسْرُورًا”

a) دَخَلَ b) مَسْرُورًا c) إِلَى الصَّفِّ d) عَلَيَّ

Cevap: c) مَسْرُورًا

Açıklama: “مَسْرُورًا” (mutlu bir şekilde) kelimesi hâl’dir ve Ali’nin nasıl sınıfa girdiğini gösterir. Hâl her zaman mansub olur, bu yüzden burada sonu fetha ile bitmiştir.

4. أي جملة تحتوي على حال ؟

a) مَشَى الْوَلَدُ إِلَى . d) | جَلَسَ فِي الصَّفِّ فَلَقَا . c) دَهَبَ إِلَى الْحَدِيقَةِ . b) قَرَأَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ . المَدْرَسَةِ

Cevap: c) جَلَسَ فِي الصَّفِّ فَلَقَا .

³² Avrupa Konseyi, Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme- değerlendirme, 207.

Açıklama: “قَلِقًا” (endişeli) kelimesi hâl’dir ve öznenin (çoçuğun) nasıl oturduğunu belirtir. Hâl, eylemin gerçekleşme şeklini açıklar.

5. “خَرَجَتِ الْبَيْتَانِ مِنَ الْبَيْتِ”

Bu cümlede boşluğa hangi kelime hâl olarak gelebilir?

- a) مُبْتَسِمًا b) مُبْتَسِمَةً c) مُبْتَسِمَتَيْنِ d) مُبْتَسِمَاتٍ

Cevap: c) مُبْتَسِمَتَيْنِ

Açıklama: Cümledeki “الْبَيْتَانِ” kelimesi tesniye müennes (iki kız) olduğu için hâlin de tesniye müennes (ikili dişil) olarak gelmesi gerekir. Bu yüzden doğru cevap “مُبْتَسِمَتَيْنِ” olacaktır. (CHATGPT (9), 2024)

Hazırlanan bu alıştırmaların ilk dört sorusu çoktan seçmeli, beşinci soru ise boşluk doldurma formatındadır. Testlerde ayrıca bir cevap anahtarı da bulunmaktadır. Ancak, cevap anahtarı oldukça basit bir düzeyde sunulmuş olup, alıştırmalarda hem anlamsal hem de biçimsel aşağıdaki hatalar ve eksiklikler mevcuttur.

1. Soru: “دَخَلَ الْأَطْفَالُ إِلَى الْمَلْعَبِ مُتَحَمِّسِينَ”

Hata: Açıklamada “mansuptur” denmiş ama “الْأَطْفَالُ” kelimesi merfûdur; hâl sahibinin merfû olabileceği bu bağlamda belirtilmemiş.

Hâl sahibi fail olabilir ve bu durumda merfû gelir; hâl ise mansub olur. Dolayısıyla, “الْأَطْفَالُ” fâildir ve merfûdur; “مُتَحَمِّسِينَ” hâldir ve mansuptur.

2. Soru: “جَاءَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقْرَأُ”

Hata: Cevap “جملة فعلية” olarak verilmiş, ancak “وَهُوَ يَقْرَأُ” yapısı aslında isim cümlesidir.

Doğru cevap: c) جملة اسمية olmalıdır.

1.12. Arapça Klasik Eserlerden Çeviri

Lisansüstü öğrenciler, belagat, sarf, nahiv, tefsir ve hadis gibi klasik temel eserlere başvurarak araştırmalarını derinleştirmek için sıklıkla CHATGPT’den yardım talep etmektedir. Bu sayede, bu öğrenciler çalışmalarında hem geleneksel İslami ilimlere dair kaynaklara daha hızlı erişebilmekte hem de akademik süreçlerini daha verimli bir şekilde ilerletebilmektedirler.

Öğrenci: Aşağıdaki metni Türkçeye çevir:

[الممنوع من الصرف غير المنصرف: ما فيه علتان من تسع، أو واحدة منها تقوم مقامهما، وهي [من البسيط]: عدل ووصف وتأنيث ومعرفة ... وعجمة ثم جمع ثم تركيب والتون زائدة من قبلها ألف ... ووزن فعل وهذا القول تقريب مثل: عمر، وأحمر، وطلحة، وزينب، وإبراهيم، ومساجد، ومعد يكر، وعمران، وأحمد. وحكمه أن لا كسر ولا تنوين، ويجوز صرفه للضرورة،

أَوِ لِلتَّنَاسُبِ مِثْلُ: {سَلَاسِلٌ وَأَغْلَالٌ} . وما يقوم مقامهما: الجمع وألفا التأنيث³³

CHATGPT:

Sarfıan Memnu' İsimler (Mumteniu's-Sarfı)

Sarf yapılmayan kelime, dokuz sebepten iki tanesine ya da bu iki sebebin yerini tutan bir tanesine sahip olan isimdir. Bu sebepler şunlardır (basit şekliyle):

1. Sıfatlık
2. Adalet
3. Dişilik
4. Belirlilik
5. Yabancılık (Arapça dışı köken)
6. Çoğul yapısı
7. Birleşik isim
8. Nunun eklenmesi (önünde elif olan nun)
9. Fiil vezni (F'il vezni)

Bu kurallara örnek olarak şu kelimeler verilebilir: Ömer, Ahmer, Talha, Zeynep, İbrahim, Mesacid (mescidler), Ma'd-Yekreb, İmran, Ahmed.

Mumteniu's-sarf olan kelimeler, esre almaz ve tenvinlenmez. Ancak şiirde zaruret ya da kelimeler arası uygunluk nedeniyle sarf yapılabilir, tıpkı şu örnekte olduğu gibi: {سَلَاسِلٌ وَأَغْلَالٌ} (Zincirler ve boyunduruklar).

Bu iki sebebin yerini tutan diğer kurallar ise: Çoğul ve müenneslik eki olan iki eliftir. (CHATGPT (10), 2024)

Öğrenci CHATGPT'ye "İbn Mâlik'in el-Kâfiye eserinden ğayr-ı munsarîf konusu ile ilgili bir metnin Türkçeye çevrilmesi talebinde bulunmuştur. Çeviri, genel anlamda doğru bir içerik sunmakta, ancak terminoloji kullanımı açısından bazı önemli eksiklikler ve iyileştirmeler gerekmektedir. Özellikle Arapça dilbilgisi terimlerini içeren metinlerde, terimlerin doğru ve tam karşılıklarıyla çevrilmesi, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlar. Örneğin nahiv ilminde belirli anlamları olan "udûl" (عدل) ve "vasf" (وصف) gibi terimlerin Türkçeye çevrilmesi, teknik anlamı tam olarak karşılamayabilir. Bu terimlerin doğrudan Arapça halleriyle kullanılması, metnin doğru yorumlanmasına katkı sağlar.

³³ İbnu'l-Hâcib el-Kurdî el-Mâlikî İbnu'l-Hâcib, *el-Kâfiye fî 'İlmi'n-Nahv*, thk. Şâlih 'Abdul'âzîm eş-Şâ'ir (Kahire: Mektebetu'l Edeb, 2010), 12.

Türkçeye çevirirken “adalet” ve “sıfatlık” gibi karşılıklar kullanılmış, ancak bunlar, nahivde kullanılan ıstılâhî anlamlarını tam olarak yansıtmaz. “Udûl” adalet kavramından daha fazlasını ifade ederken, “vasf” sadece sıfat anlamına değil, dilbilgisinde belirli bir kategoriyi işaret eder. Dolayısıyla, bu tür terimlerin doğrudan Arapça kullanımı hem konunun doğru anlaşılmasını sağlar hem de terimlerin tam anlamıyla yerini bulmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, metnin içerik olarak doğru bir çeviri sunduğu, ancak teknik dil ve terimlerin kullanımı açısından eksiklikler içerdiği söylenebilir. Özellikle dilbilgisel terimlerin Arapça halleriyle kullanılması, metni daha anlaşılır ve akademik açıdan tutarlı hale getirecektir. Bu tür çevirilerde, teknik terimlerin doğru aktarımı, metnin hem akademik değerini artırır hem de öğrencilerin konuyu tam anlamıyla kavrayabilmesine yardımcı olur.

2. Tartışma

Bu çalışma, yabancı dil olarak Arapça öğreniminde CHATGP’nin rolünü ayrıntılı olarak incelemiştir. Çeşitli uygulama alanlarında elde edilen bulgular, CHATGPT’nin dil öğrenme sürecine sunduğu katkıları ve karşılaşılan sınırlamaları bilimsel bir perspektifle ortaya koymaktadır.

2.1. İletişim Sağlama

CHATGPT, Arapça ve Türkçe dillerinde kullanıcılarla etkili bir şekilde iletişim kurabilme yeteneğine sahiptir. Bu, özellikle başlangıç seviyesindeki öğrenciler için rahat ve destekleyici bir ortam sunabilir. Öğrenciler, her iki dilde de destek alarak kendilerini daha özgürce ifade edebilirler. Ancak, CHATGPT’nin yanıtlarının dil düzeyi çoğunlukla orta ve ileri seviyelere hitap etmektedir. Bu durum, başlangıç seviyesindeki öğrenciler için zorluklar yaratabilir, çünkü kullanılan dil yapıları ve kelime dağarcığı, onların mevcut seviyelerine uygun olmayabilir. Başlangıç seviyesindeki öğrencilere daha basit ve anlaşılır dil yapıları sunmak, dil öğrenme sürecini daha verimli hale getirebilir. Bu doğrultuda, CHATGPT’nin başlangıç seviyesine uygun, daha sade ve anlaşılır yanıtlar üretmesi, öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine önemli bir katkı sağlayabilir.

2.2. Sözcük Anlamı

CHATGPT, Türkçe bir sözcüğün Arapça karşılığını doğru bir şekilde sunma yeteneğine sahiptir. Bu özellik, kullanıcıların CHATGPT’yi dijital bir sözlük gibi kullanmalarına imkân tanır. Öğrenciler, Türkçe sözcüklerin Arapça karşılıklarını hızlı ve güvenilir bir şekilde öğrenebilirler. Ayrıca, CHATGP’nin sözcüğün cümlede nasıl kullanılabileceğini açıklaması, öğrencilerin bu sözcüğün bağlam içindeki rolünü daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Bu durum, farklı bağlamlarda sözcüğün kullanımını öğrenmek isteyen öğrenciler için büyük bir avantaj sağlar. Çeşitli cümlelerdeki kullanım örneklerini inceleyerek, sözcüğün anlamını ve doğru kullanımını daha etkili bir şekilde öğrenebilirler.

2.3. Cümle Anlamı

CHATGPT, Türkçe cümleleri Arapça'ya çevirirken genellikle doğru ve kurallara uygun çeviriler sağlamaktadır. Bu durum, öğrencilerin Arapça cümle yapısını ve dil bilgisi kurallarını daha iyi kavramalarına katkıda bulunabilir. Ancak, Arapçadan Türkçeye yapılan çevirilerde bazen gereksiz ek bilgilerle karşılaşılabilir. Bu ek bilgiler genellikle faydalı olsa da öğrencilerin belirli bir konuya odaklanmasını zorlaştırabilir. Özellikle, dil becerilerini geliştirmeye çalışan öğrenciler için bu fazladan bilgiler dikkat dağıtıcı olabilir. Bu nedenle, CHATGPT'nin sadece gerekli ve ilgili bilgileri sunması, öğrencilerin daha odaklanmış ve verimli bir öğrenme deneyimi yaşamalarına yardımcı olabilir.

2.4. Telaffuz: CHATGPT

Arapça kelimelerin telaffuzunu açıklarken Türkçe sesletim özelliklerini kullanarak örnekler sunmaktadır. Bu yöntem, öğrencilerin Arapça kelimelerin doğru telaffuzunu daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Türkçedeki ses özellikleri, Arapçadaki ses yapılarından farklı olsa da bu yaklaşım, telaffuzun daha somut ve anlaşılır bir şekilde kavranmasını sağlayabilir. Ancak, CHATGPT'nin sesli özellik sunamaması, telaffuz açıklamalarının sınırlı kalmasına neden olabilir. Sesli geri bildirim eksikliği, öğrencilerin telaffuzu tam anlamıyla öğrenmelerini zorlaştırabilir. Bu nedenle, CHATGPT'nin yazılı açıklamaların yanı sıra sesli telaffuz örnekleri de sağlayabilmesi, öğrencilerin telaffuz becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine olanak tanıyacaktır.

2.5. Okuma Metni

CHATGPT, kullanıcıların belirli bir konu üzerine metinler oluşturmaya olanak tanımaktadır. Oluşturulan bu metinlerin genellikle B1 seviyesinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu metinler, Arapça okuma becerilerini geliştirmek isteyen öğrenciler için uygun bir kaynak teşkil edebilir. CHATGPT tarafından üretilen metinler, dil öğrenme sürecinde öğrencilerin okuma becerilerini ilerletmelerine katkı sağlarken, aynı zamanda dil bilgisi yapılarını pekiştirmelerine de yardımcı olabilir. Metinlerin seviyeye uygunluğu, öğrencilerin dil öğrenim sürecindeki gelişimlerini destekleyerek daha verimli bir öğrenme deneyimi sunabilir.

2.6. Geri Bildirim

CHATGPT, yazılı metinlerde dil bilgisi hatalarını tespit edebilme yeteneğine sahiptir. Ancak anlamsal hataların belirlenmesinde bazı yetersizlikler yaşanabilmektedir. Bu durum, dil öğrenenlerin yazılı metinlerde dil bilgisi hatalarını düzeltebilmelerine olanak tanırken, anlam bütünlüğü konusunda sorunlara yol açabilir. Anlamsal hataların tespit edilememesi, öğrencilerin metinlerinde anlam bozukluklarını fark edememesine neden olabilir. Bu

durum, CHATGPT'nin dil bilgisi analizi konusunda sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin anlam bozukluklarını fark edebilmek için ek kaynaklar kullanmaları ya da öğretmen desteğinden faydalanmaları önerilebilir.

2.7. Konu Tarama Testleri

CHATGPT, dil öğrencilerine çeşitli konu tarama testleri sunarak onların dil bilgisi ve kelime hazinesini geliştirmelerine olanak tanır. Hem çoktan seçmeli hem de boşluk doldurma formatında sunulan bu testler, öğrencilerin dil üzerinde pratik yapmalarını sağlar. Ancak, çoktan seçmeli testlerde bazen tam anlamıyla kurallı ve anlamlı cümlelerin eksik olduğu fark edilmiştir. Ayrıca, cevap anahtarlarında bulunan hatalar, öğrencilerin doğru yanıtlara ulaşmasını güçleştirebilir. Boşluk doldurma testlerinde ise, Arapça cümlelerin yanında Türkçe çevirilerin yer alması, öğrenme sürecini daha anlaşılır hale getirebilir. Bu tür testler, öğrencilerin dil bilgisi konularını pekiştirirken, Türkçe ve Arapça arasındaki benzerlikler ve farklılıklar konusunda farkındalık kazanmalarına katkıda bulunur.

Sonuç

CHATGPT, Arapça öğrenenler için çeşitli avantajlar sunarken, bazı alanlarda eksiklikler ve sınırlamalar barındırmaktadır. Dil seviyesine uygunluk ve anlamsal geri bildirimlerde iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin Arapça belagat, sarf, nahiv, hadis ve tefsir gibi klasik temel eserlerin çevirisinde ıstılahî hatalar yapmaktadır. Farklı yönlendirme komutları ve konu ile ilgili belgeler yükleyerek kısmen bu hataları giderse de CHATGPT'nin sürekli güncellenmesi ve öğretmen rehberliğinde kullanılması, dil öğrenim sürecini daha verimli kılabilir. Eğitimcilerin, bu teknolojiyi nasıl en iyi şekilde kullanacakları konusunda öğrencilere rehberlik etmeleri, öğrenim sürecini daha etkili hale getirebilir. CHATGPT'nin güçlü ve sınırlı yönlerini göz önünde bulundurarak, daha başarılı bir dil öğrenme deneyimi sağlanabilir.

Yapay zekâ teknolojilerinin, özellikle CHATGPT gibi gelişmiş dil modellerinin dil öğrenme süreçlerinde giderek daha önemli bir rol oynadığı gözlemlenmiştir. CHATGPT, öğrencilere hızlı ve erişilebilir bir dil pratiği platformu sunarak, dil bilgisi ve kelime dağarcığı gibi temel becerilerin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Ancak, bu tür yapay zekâ teknolojilerinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin rehberliği büyük bir önem taşımaktadır. Eğitimcilerin, CHATGPT'yi yalnızca bilgi edinme aracı olarak değil, dil bilgisi ve cümle yapılarını pekiştirme, yazılı ve sözlü ifade becerilerini geliştirme amacıyla kullanmayı teşvik etmesi gerekmektedir.

CHATGPT'nin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında uygulanması, öğrencilerin dil öğrenme sürecine yeni bir boyut kazandırabilir. Öğrenciler, bu teknolojiyi bireysel çalışmalarında ya da öğretmen yönlendirmesiyle grup çalışmaları

sırasında etkili bir şekilde kullanabilirler. Bununla birlikte, dil seviyesine uygun içerik sağlama ve anlam bütünlüğünü koruma konularında eksiklikler olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, CHATGPT'nin dil öğrenme süreçlerinde daha iyi kullanılabilmesi için stratejik yaklaşımlar geliştirilmesi gereklidir. Örneğin, eğitimciler dil seviyesi ayarlamaları yaparak ve belirli dil bilgisi konularına odaklanarak öğrencilere özel içerikler sağlayabilir.

Ayrıca, CHATGPT'nin yapısal dil hatalarını tespit etme yeteneği gelişmiş olsa da anlamsal hataların belirlenmesinde sınırlamalar bulunmaktadır. Bu eksiklikler, öğrencilerin metinlerinde anlam bütünlüğünü bozabilir ve dil öğrenme süreçlerinde bazı zorluklar yaratabilir. Bu nedenle, eğitimcilerin yapay zekâ araçlarının potansiyelinden tam olarak yararlanabilmesi için bu sınırlamaların farkında olması ve gerekli durumlarda ek kaynaklardan faydalanmaları gerekmektedir. CHATGPT'nin sağladığı olanakları en iyi şekilde değerlendirebilmek için, dil öğrenim süreçlerinde kullanılacak stratejiler titizlikle planlanmalı ve öğrencilerin dil becerilerini en verimli şekilde geliştirecek yöntemler belirlenmelidir.

Yapay zekâ tabanlı araçların sunduğu güçlü yönleri ve sınırlamaları dikkate alarak, eğitimciler ve öğrenciler bu teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilirler. Eğitimcilerin rehberliğiyle, öğrenciler yapay zekânın sunduğu olanaklardan en iyi şekilde faydalanarak, dil öğrenme süreçlerinde daha başarılı sonuçlar elde edebilirler. Bu da dil öğrenimini daha esnek, erişilebilir ve öğrenci ihtiyaçlarına göre kişiselleştirilebilir hale getirebilir.

Kaynakça

- Avrupa Konseyi. *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme-değerlendirme*. çev. T.T.K.B. Komisyonu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yay., 2021.
- Ayverdi, Tuncay - Güleç, Enes. "2018 Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metninin Program Geliştirme Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi Evaluation of the 2018 European Common Application Framework for Languages in Accordance with the Curriculum Development Criteria". *Aydın TÖMER dil dergisi* 6/2 (2016), 161-194.
https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v06i2002
- Bulut, Mehmet Azim vd. "Yapay zekanın eğitim üzerindeki etkileri". *Ulusal Eğitim Dergisi* 4/3 (2024), 976-986.
- Çavuş, Muhammet Nimet. "Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Derleme". *Uluslararası Özel Amaçlar için İngilizce Dergisi* 2/1 (28 Haziran 2024), 39-54.
- Demirekin, Murat. "Dil Öğretiminde Güncel Yeni Teknolojiler". *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 10/3 (25 Ağustos 2023), 627-641.

- <https://doi.org/10.46868/atdd.2023.278>
- Feyzi, AŞIK vd. “Yapay zekânın eğitime etkileri”. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 10/98 (2023), 2100-2107.
- Gürlek, Yakup vd. “Yapay Zekanın Eğitime Etkileri Ve Uygulamaları”. *International Journal of Original Educational Research* 1/1 (2023), 25-132.
- İbnu'l-Hâcib, İbnu'l-Hâcib el-Kurdî el-Mâlikî. *el-Kâfiye fî 'İlmi'n-Nahv*. thk. Şâlih 'Abdul'azîm eş-Şâ'ir. Kahire: Mektebetu'l Edeb, 2010.
- İşler, Buket - Kılıç, Mehmet. “Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı ve Gelişimi”. *Yeni Medya Elektronik Dergisi* 5/1 (2021), 1-11.
- Katı, Tuba Nur - Can, Uğur. “Yapay Zekâ İle Üretilen Metinlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisine Yönelik Kullanılabilirliği: ChatGPT-3.5 Örneği”. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25/2 (31 Ağustos 2024), 538-569. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1415303>
- König, Wolf. “Dilbilim ve Yapay Zeka”. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi* 5 (01 Ocak 1994), 219-235.
- Kurnaz, Ahmet vd. “Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri”. *Milli Eğitim Dergisi* 49/1 (2020), 293-322.
- Liu, Xin vd. “Not the end of story: An evaluation of ChatGPT-driven vulnerability description mappings”. *Findings of the Association for Computational Linguistics: ACL 2023*. 3724-3731, 2023. <https://aclanthology.org/2023.findings-acl.229/>
- McCarthy, John. “From Here to Human-Level AI”. *Artificial Intelligence* 171/18 (Aralık 2007), 1174-1182. <https://doi.org/10.1016/j.artint.2007.10.009>
- Okur, Muhammet Recep. *Arapça III*. ed. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1. Basım, 2018.
- Özcan, Murat. “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”. *International journal of Science Culture and Sport* 3/12 (01 Ocak 2015), 81-81. <https://doi.org/10.14486/IJSCS361>
- Özcan, Murat. “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”. *International journal of Science Culture and Sport* 3/12 (01 Ocak 2015), 81-81. <https://doi.org/10.14486/IJSCS361>
- Seyrek, Mustafa vd. “Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zeka Kullanımına Yönelik Algıları”. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)* 11/106 (2024), 845-856.
- Vornachev, Andrii vd. “Is Artificial Intelligence a Utopia or the Future of Foreign Language Learning”. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4917981
- Yücel, Mukadder Seyhan. “Avrupa Ortak Başvuru Metni - Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/1 (2006), 110-122.
- “ARA2001-18V1S1-10-0-1-SV1-ebook.pdf”. Erişim 21 Eylül 2024. <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/ARA2001/ebook/ARA2001-18V1S1->

10-0-1-SV1-ebook.pdf

“Introducing ChatGPT”. Erişim 22 Eylül 2024. <https://openai.com/index/chatgpt/>

Elektronik Kaynaklar

- (1) <https://CHATGPT.com/share/66f2d5e0-8afc-8001-bcff-0a6d683a2de1/> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (2) <https://CHATGPT.com/share/66f2d2f5-e824-8001-9284-5ba66ea93aad/> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (3) <https://CHATGPT.com/share/66f2d663-7f24-8001-87e2-10b2942b9c89/>; (erişim tarihi, 24/09/2024).
- <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/ARA2001/ebook/ARA2001-18V1S1-10-0-1-SV1-ebook.pdf-ebook.pdf>” (Erişim 21 Eylül 2024), 69.
- (4) <https://CHATGPT.com/share/66f2d6bc-d66c-8001-a386-12ddb70d545d/> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (5) <https://CHATGPT.com/share/66f2d73d-35b0-8001-b632-a864fdee52ef;> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (6) <https://CHATGPT.com/share/66f2d7d7-5988-8001-bf09-202eb8b7e4a8;> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (7) <https://CHATGPT.com/share/66f2d827-92a4-8001-be65-de0630f07bff;> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (8) <https://CHATGPT.com/share/66f2d876-7fb8-8001-baf7-f694e8bfc738;> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (9) <https://CHATGPT.com/share/66f3ff71-80c0-8001-a385-19962d8e25bd/> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.
- (10) <https://CHATGPT.com/share/66f2cee6-c554-8001-862d-1e45fade0d30;> adresinden 24 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.